

PAPER DETAILS

TITLE: Kadina Yönelik Partner Siddeti Hakkindaki Mitlerin Kabulü Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

AUTHORS: Tugçe Gündüz,Emine Toktay Duran,Imran Gökçen Yilmazkaraman

PAGES: 378-387

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3697633>

Research Article / Araştırma Makalesi

Kadına Yönelik Partner Şiddeti Hakkındaki Mitlerin Kabulü Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Turkish Validity and Reliability Study of the Acceptance of Myths About Intimate Partner Violence Against Women (AMIVAW) Scale

¹Tuğçe Gündüz, ²Emine Toktay Duran, ¹Gökçen İmran Yılmaz Karaman

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

²Bursa Şehir Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Kliniği, Bursa, Türkiye

Özet: Kadına yönelik şiddet tüm dünyada güncelliğini koruyan halk sağlığı sorunlarından biridir. Bu sorun için etkili çözüm yollarının geliştirilmesinde en önemli adımlardan biri soruna ilişkin bilimsel bilgi üretilmesidir. Bu bakımdan bu çalışmada Kadına Yönelik Partner Şiddeti Hakkındaki Mitlerin Kabulü (AMIVAW) Ölçeği'nin Türkçe versiyonunu geliştirmek, psikometrik özelliklerini incelemek ve sağlık çalışanlarının şiddet görmüş bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetlerini yordayan değişkenleri saptamak amaçlanmıştır. Bu amaçla yaş ortalaması 39.27 (SS ± 9.52) olan 249 sağlık çalışanına ulaşılmıştır. Katılımcıların %24.7'ini erkekler ve %75.5'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Ayrıca örneklem grubun; %30.9'u doktor, %45.8'i hemşire ve %23.3'ü ise diğer paramedik sağlık çalışanlarından oluşmaktadır. Katılımcılara kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlerin kabulü ölçeği, çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği ve adil dünya inancı ölçeğinden oluşan bir ölçek bataryası sunulmuştur. Sonuçlara göre özgün çalışmayla tutarlı olarak kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlerin kabulü ölçeğinin tek faktörlü yapıda olduğu görülmüş ve Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca şiddet görmüş bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetini yordayan değişkenleri saptamak için kurulan regresyon modeli yalnızca partner şiddetine ilişkin mitlere duyulan inancın ($\beta = -.03$, $t = 2.62$, $p < .05$) anlamlı bir yordayıcı olduğunu göstermiştir [$F(4-244) = 2.68$, $p < .05$]. Katılımcıların düşmanca ($\beta = .01$, $t = .03$, $p > .05$) ve çelişik ($\beta = -.01$, $t = -.03$, $p > .05$) duygulu cinsiyetçilikleri ve adil dünya inançları ($\beta = .02$, $t = .09$, $p > .05$) şiddete maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetlerini yordamamaktadır. Buna göre katılımcıların partner şiddeti hakkındaki mitlere duydukları inanç arttıkça, şiddet görmüş bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetleri azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Yakın Partner Şiddeti, Aile İçi Şiddet, Partner Şiddeti Hakkındaki Mitler, Adil Dünya İnancı

Abstract: Violence against women is one of the public health problems that remains current throughout the world. One of the most important steps in developing effective solutions to this problem is to produce scientific knowledge about the problem. In this regard, this study aimed to adapt the Acceptance of Myths About Intimate Partner Violence Against Women (AMIVAW) Scale for use in Turkish-speaking samples, examine its psychometric properties and to determine the variables that predict healthcare professionals' intentions to initiate legal proceedings for a female patient who has been subjected to violence. For this purpose, 249 healthcare workers with an average age of 39.27 (SD ± 9.52) were reached. 24.7% of the participants are men and 75.5% are women. In addition, the sample group; 30.9% are doctors, 45.8% are nurses and 23.3% are other paramedic healthcare workers. Participants were presented with a scale battery consisting of the acceptance of myths about intimate partner violence against women scale, the ambivalent sexism scale, and the just world belief scale. According to the results, consistent with the original study, the acceptance of myths about partner violence against women scale was found to have a single-factor structure and the Cronbach Alpha reliability coefficient was calculated as .81. The regression model established to determine the variables that predict the intention to initiate legal proceedings for a female patient who was subjected to violence showed that only belief in myths about partner violence ($\beta = -.03$, $t = 2.62$, $p < .05$) was a significant predictor [$F(4) = 2.68$, $p < .05$]. Participants' hostile ($\beta = .01$, $t = .03$, $p > .05$) and benevolent ($\beta = -.01$, $t = -.03$, $p > .05$) sexism and just world beliefs ($\beta = .02$, $t = .09$, $p > .05$) does not predict their intention to initiate legal proceedings for a female patient who has been subjected to violence. Accordingly, as participants' belief in myths about partner violence increases, their intention to initiate a judicial process for a female patient who has been subjected to violence decreases.

Keywords: Violence Against Women, Intimate Partner Violence, Domestic Violence, Myths About Intimate Partner Violence, Belief In A Just World

Received 01.02.2024

Accepted 26.03.2024

Online published 22.04.2024

ORCID ID of the authors: T.G. [0000-0001-6447-8466](https://orcid.org/0000-0001-6447-8466), ETD. [0009-0002-3333-1503](https://orcid.org/0009-0002-3333-1503), İGYK. [0000-0003-2821-7749](https://orcid.org/0000-0003-2821-7749)

Correspondence: Tuğçe GÜNDÜZ– Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye
e-mail: tugcegndz@gmail.com

1. Giriş

Kadına yönelik şiddet dünya çapında bir halk sağlığı sorunudur; kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit etmektedir. Sıklıkla yakın partner şiddeti biçiminde görülür, bu şiddet biçiminde fail kadınların şimdiki veya önceki eşleri, sevgilileridir (1).

Kadına yönelik şiddetin önemli bir bileşeni toplumda yerleşik olan yanlış inanış ve kanıksamalar, yani sosyal normlardır (2). Bu bakımdan şiddete ilişkin yaygın kabul görmüş yanlış mitler de yakın partner şiddetinin sebepleri arasında sayılabilir. Öte taraftan bu gibi sosyal sorunlarla baş etmenin en önemli yollarından biri konu hakkında bilgi üretmektir.

Kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılabilmesi, mevcut ya da geçmiş şiddet hikâyesi olan kadınlara ilişkin vakaların doğru biçimde yönlendirilmesi sağlık çalışanlarının temel işlevleri arasındadır. Bu bakımdan sağlık çalışanlarının algılarını şekillendiren psikolojik özelliklerini saptamak kadına yönelik şiddeti anlamak bakımından önem arz etmektedir. Genel adil dünya inancı insanların temel olarak dünyanın adil bir yer olarak algılayıp algılamadıklarına ilişkin bilgi sunmaktadır. Bu bakımdan sağlık çalışanlarının partner şiddetine ilişkin mitleri kabul düzeyleri ile dünyanın adil bir yer olması hakkındaki inançlarının ilişkili olması beklenmektedir. Adil dünya inancı ile ilgili çalışmaların dört temel alanda toplandığı görülmektedir. Bunlar; adil dünya inancını ölçmek için geliştirilen araçlar, tecavüz ve şiddet gibi olayların mağdurlarını küçümseme ve değersizleştirme çalışmaları, bir başa çıkma mekanizması olarak kavramı ele alan çalışmalar ve kavramın kültürel ve demografik değişkenlerle ilişkisinin incelendiği araştırmalar olarak sıralanabilir (3). Nitekim bu çalışma da ikinci sırada belirtilen araştırma grubuna dâhil olarak görülebilir. Alan yazındaki çalışmalar adil dünya inancı ve şiddet olayları mağdurlarına sorumluluk yükleme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Buna göre insanlar şiddet olaylarından zarar gören kişilerin yaşadıkları olayları bir anlamda kendileri hak ettiğine ilişkin bir algı taşımaktadır (4). Kadına yönelik şiddet

hakkındaki mitlerle ilişkili bir diğer özellik ise kaçınılmaz olarak cinsiyetçiliktir. Nitekim alan yazında cinsiyetçilik ve kadına yönelik şiddet hakkındaki mitlerle ilişkili birçok çalışma bulunmaktadır.

Sağlık çalışanları toplumun bir parçası olarak toplumsal cinsiyet ile ilgili yerleşik inanışlardan etkilenirler. Bu inanışlardan bir kısmı maruz kalan kişinin şiddeti hak ettiğine yöneliktir (5). Ayrıca tıp tarihi cinsiyet körü ve cinsiyetçi tıbbi uygulamalardan zengindir (6,7).

Sağlık çalışanlarının cinsel mitlere ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik yapılan bir çalışmada erkek sağlık çalışanlarının kadınlara oranla daha fazla cinsel mite inandığı saptanmıştır (8). Söz konusu çalışmada cinsel mitlere ilişkin tutumlar Gölbaşı ve arkadaşları tarafından geliştirilen Cinsel Mitler Ölçeği (CMÖ) kullanılarak ölçülmüştür (9). Ölçekte cinsel yönelim (örnek madde: Eşcinsellik hastalıktır), toplumsal cinsiyet (örnek madde: Erkekler kadınlardan daha rekabetçidirler), yaş ve cinsellik (örnek madde: Yaşlanınca cinsel hayat biter), cinsel davranış (örnek madde: Cinsel ilişkinin her aşaması erkeğin kontrolünde olmalıdır), mastürbasyon (örnek madde: mastürbasyon psikolojik problemlere sebep olur), cinsel şiddet (örnek madde: Oğlanlar tecavüz mağduru olmazlar), cinsel ilişki (örnek maade: cinsellik cinsel ilişki anlamına gelir), cinsel memnuniyet (örnek madde: Cinsel ilişki orgazmı sonuçlanmalıdır) başlıklarını içeren toplam 28 madde bulunmaktadır. Erkek sağlık çalışanlarının kendi içinde evli ve bekar olma durumları göz önüne alınarak yapılan değerlendirmede ise evli çalışanların bekarlara oranla daha fazla mite inandığı sonucu ortaya çıkmıştır (8). Sağlık çalışanlarının önyargılarısağlık hizmetlerinin kalitesinin düşmesine, kadınların sağlık hizmetinden faydalanırken ayrımcılığa maruz kalmasına ve şiddete maruz kalankadınların ihtiyaç duyduğunda sağlık hizmetlerine başvurmamasına neden olabilir.

Kadının toplum içinde ve aile hayatında karşılaştığı şiddeti konu alan birçok çalışma bulunmakla birlikte, sağlık çalışanlarının ve

genel toplumun kadına yönelik yakın partner şiddetine ilişkin tutumlarını ölçmeye yarayan Türkçe dilinde bir ölçüm aracı bulunmamaktadır. Bu bakımdan çalışmamız kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlerin kabulü ölçeğinin psikometrik özelliklerini inceleyerek ve Türkçe uyarlamasını yaparak literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır.

2. Yöntem

Bu çalışma kesitsel tanımlayıcı nitelikte bir geçerlik ve güvenilirlik çalışmasıdır ve araştırmada geleneksel örnekleme (convenience sampling) metodunu kullanılmıştır. Google forms uygulaması kullanılarak üretilen çevrim içi anket bağlantısı ile 2023 yılı ekim, kasım ve aralık ayları boyunca sosyal medya duyuruları aracılığıyla katılımcılara ulaşılmıştır. Bu çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığı etik kurulu onayıyla sürdürülmüştür (20.09.2023-2023-13).

2.1. İstatistiksel analiz

Toplanan verilerin istatistiksel analizleri SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences-Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) ve Jamovi 2.3.28 kullanılarak yapılmıştır (10). Uygun analizleri saptamak için verinin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bunun için çarpıklık ve basıklık değerleri referans alınmıştır. Herhangi bir değişkenin normal dağıldığının söylenebilmesi için basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 3 aralığında olması önerilmektedir (11). Yapılan analizlere göre verinin normal dağıldığı görülmektedir. Veri setindeki değişkenlerin çarpıklık düzeyleri -1.81 ile -.05 arasında, basıklık düzeyleri ise 2.32 ile -.80 arasında değişmektedir. Çalışmaya dâhil ettiğimiz değişkenler arasında herhangi bir çoklu ilişkisellik olup olmadığını tespit etmek için varyans enflasyon faktörü (VIF) kontrol edilmiştir. 2.5 ve üzerindeki değerler çoklu ilişkisellik göstergesi olarak kabul edilmektedir (12). Değişkenlerin VIF değerleri 1.70 ile 1.06 arasında değiştiği için modelde çoklu doğrusal bağlantı gözlemlenmemiştir. Bu referans değerlerin

uygun olduğu gözlemlendikten sonra analizler veriye uygulanmıştır. Bir ölçüm aracının güvenilirliğine alan yazında yaygın olarak alfa katsayısının hesaplanmasıyla ulaşılır. Bununla beraber faktör analizine dayalı bir yaklaşımla hesaplanan omega katsayısının iç tutarlılığı saptamak bakımından daha güçlü olduğunu ileri süren çalışmalar bulunmaktadır (13). Alfa ve omega katsayıları 0 ve 1 arasında değerlik almaktadır. Buna göre .70'ın üzerindeki değerler iç tutarlılık bakımından güvenilir olarak kabul edilmektedir (13,14). Ölçüm araçlarının geçerli olup olmadığını sınamak için ise çeşitli yollar bulunmaktadır. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri alan yazında yaygın olarak önerilen geçerlik hesaplama yollarıdır. Faktör analizleri yoluyla ölçülmesi amaçlanan özelliğin yapısal olarak bir haritası çıkarılmış olur. Bu çalışmada veri açıklayıcı faktör analizine tabii tutulmuştur. Bununla beraber bir ölçüm aracının geçerli olduğunu söyleyebilmek için faktör analizleri yeterli bulunmamaktadır (15). Ölçülmesi planlanan özelliğin teorik bakımdan ilişkili olduğu ya da alan yazında daha önce ilişkili olduğu rapor edilmiş başka özelliklerle arasında anlamlı düzeyde ilişkinin olduğunun rapor edilmesi gerekmektedir. Böylelikle ölçülmesi hedeflenen özellik için kuramsal olarak ya da alan yazında yaygın kabul görmüş diğer özellikler referans noktası olarak işlev görmektedir. Bu bakımdan bu çalışmada kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlerin kabulü (AMIVAW) ölçeğinin geçerliğinin saptanabilmesi için çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği ve adil dünya ölçeği ile de ölçüm alınmıştır.

2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemi on sekiz yaşından büyük, iyi derecede Türkçe bilen, Bursa Şehir Hastanesi'nde çalışmakta olan sağlık çalışanları (doktor, hemşire, sağlık memuru, veri kayıt görevlisi ve diğer yardımcı sağlık personeli) oluşturmaktadır. Tüm katılımcıların çalışmayla ilgili bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarındaki örneklem büyüklükleri için alan yazında farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlardan biri madde başına katılımcı hesaplamak (madde

sayısı x 10) şeklindeyken bazı kaynaklar en az 200 katılımcının bulunması gerektiğine ilişkin bilgi sunmaktadır (16,17) (Frost, vd, 2007; Uygur, vd, 2022a). Bununla beraber yapılan bir gözden geçirme çalışmasında incelenen çalışmaların %90'ının örneklem büyüklüğünün en az 100 kişiden oluştuğu bildirilmiştir (18,19).

2.3. Ölçüm araçları

Sosyodemografik veri formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Katılımcının yaşı, cinsiyeti, kiminle yaşadığı, aylık geliri, medeni durumu, mesleği, alandaki deneyimi gibi bilgileri içermektedir. Son olarak katılımcıların bundan sonraki meslek yaşamları boyunca şiddete maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetleri olup olmadığını ölçmeyi amaçlayan onlu likert tipinde cevaplanan bir soru bulunmaktadır.

Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Hakkında Mitler Ölçeği (The Acceptance of Myths About Intimate Partner Violence Against Women Scale): Ölçek kadına yönelik yakın partner şiddeti ile ilişkili önyargılı tutumları ölçmektedir. Megias, Toro-Garcia ve Carretero-Dios tarafından oluşturulmuş olan bu ölçek on beş maddeden oluşmaktadır. Ölçek altı farklı örneklem incelenerek hazırlanmıştır (20). Tek faktörlü olan ölçeğin ters puanlanan herhangi bir maddesi bulunmamaktadır. Ayrıca ölçekten alınan puanlar arttıkça kadına yönelik yakın partner şiddeti hakkındaki mitlerin o derecede kabul edildiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmak amaçlanmıştır. Bu bakımdan ölçek maddelerinin İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Çeviri işlemi: Çalışmaya başlamadan önce ölçeğin sahibi (20) Jesús López Megías ile e-posta aracılığıyla iletişim kurulmuş ve izin alınmıştır. Bir psikolog, bir psikiyatrist ve bir İngiliz Dil ve Edebiyatı mezunu tarafından bağımsız olarak ölçek maddeleri önce İngilizce'den Türkçe'ye, ve sonra çevrilen maddeler tekrar Türkçe'den İngilizce'ye çevrilmiştir. Çevrilen ve geri çevrilen ölçek kadına yönelik şiddet konusunda çalışan,

alanlarında 10 yıldan fazla deneyimi olan 5 uzmana gönderilmiş ve çeviriler hakkında fikirleri alınmıştır. Son olarak araştırma ekibi kıdemli araştırmacıların görüşlerini inceleyerek ve sentezleyerek Türkçe ölçeğin son halini oluşturmuştur (EK-1). Ayrıca çeviri - geri çeviri sürecinde Türkçe daha iyi anlaşılması bakımından bire bir çevrilmeyen maddelerle ilgili ölçek sahibi ile tekrar iletişime geçilmiş ve onaylanan çeviriler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Glick ve Fiske tarafından 1996 yılında geliştirilen ölçeğin, Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Sakallı-Uğurlu tarafından yapılmıştır (21). Ölçekteki maddeler, “Tamamen katılıyorum”, “Biraz katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karşıyım”, “Biraz karşıyım”, “Tamamen karşıyım” ifadeleri ile yedili likert tipinde derecelendirilmiştir (22). Ölçeğin karmaşık ve düşmanca içerikli cinsiyetçiliği ölçen iki faktörü bulunmaktadır. Tersine puanlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ayrıca ölçeğin her iki faktöründe alınan puanlar yükseldikçe cinsiyetçilik düzeyinin de arttığı anlaşılmaktadır.

Genel Adil Dünya İnancı Ölçeği: Orijinal formu Dalbert tarafından geliştirilen ölçeği Göregenli Türkçeye uyarlamıştır (23). Dalbert (1999) ölçeğin güvenirlik katsayısını .78 olarak raporlamıştır (24). Bununla beraber Göregenli ölçeğin Türkiye'deki güvenirlik katsayısını .69 olarak bildirmiştir (23). Ölçekte temel olarak insanların dünyayı adil bir yer olarak görüp görmedikleri ölçümlenmektedir. “Tamamen katılıyorum”, “Biraz katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karşıyım”, “Biraz karşıyım”, “Tamamen karşıyım” şeklinde likert tipinde puanlanan ölçek, tek faktörlü bir yapıda olup toplam altı maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça kişilerin daha yüksek düzeyde adil bir dünyada yaşadıklarına ilişkin inanç taşıdıkları anlaşılmaktadır.

3. Bulgular

3.1. Demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı bilgiler

Çalışmaya toplam 249 kişi katılmıştır. Örneklemin yaş ortalaması 39.27 (SS $\pm$ 9.52) olup, katılımcıların %24.7'ini erkekler ve %75.5'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların medeni durumları ise %28.5 bekar, %69.5 evli ve %2 diğer şeklindedir. Sağlık çalışanları olarak belirlenen örneklem grubu; %30.9'u doktor, %45.8'i hemşire ve

%23.3'ü ise diğer paramedik sağlık çalışanlarından oluşmaktadır. Ayrıca katılımcıların meslekte hizmet verdikleri sürenin ortalaması 16.37 yıldır (SS $\pm$ 10.11). Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde ise %4'ünün lise, %66.7'sinin lisans ve %29.3'ünün ise lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı bilgiler cinsiyet gibi kategorik değişkenler için yüzde, yaş gibi sürekli değişkenler için ise ortalama ve standart sapma olarak tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örnekleme ait sosyodemografik değişkenler (n=249)

Değişkenler		Ortalama	Standart sapma
		/ Frekans	/ Yüzde
Yaş		39.27	$\pm$ 9.52
Cinsiyet	Kadın	61	24.5%
	Erkek	188	75.5%
Medeni hal	Bekar	71	28.5%
	Evli	173	69.5%
	Diğer	5	2.0%
Meslekte hizmet verilen süre (yıl)		16.37	$\pm$ 10.11
Eğitim	Lise	10	4.0%
	Lisans	166	66.7%
	Lisansüstü	73	29.3%
Meslek	Doktor	77	30.9%
	Hemşire	114	45.8%
	Diğer	58	23.3%

3.2. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Hakkında Mitler Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizleri

Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Hakkında Mitler Ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması için cronbach alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve ölçek maddeleri açımlayıcı faktör analizine tabii tutulmuştur. Veri setlerinin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi kullanılmaktadır. Buna göre KMO katsayısının .60'dan büyük ve Bartlett testinin anlamlı olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu ifade etmektedir (25). Bununla beraber .50'den büyük KMO katsayısının da kabul edilebilir düzeyde olduğunu ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (26). Yapılan analizlerde veri setinin KMO değerinin .82 ve Bartlett test sonucunun

anamlı olduğu gözlenmiştir ($\chi^2(105)=1010.43$, $p=.00$). Temel Bileşenler Analizi yöntemi kullanılarak uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre veri dört faktörlü bir yapıya uyum sağlamıştır. Ancak yığın grafiğinin (scree plot) orijinal ölçekte olduğu gibi tek faktörlü bir yapıya işaret ettiği görülmüştür. Bu sebeple maddeler tek faktöre zorlanarak tekrar analize sokulmuştur. En düşük faktör yükünün .30'un üzerinde olması ve orijinal çalışmada da ölçeğin tek faktörlü yapı sergilemesi sebebiyle tek faktörlü yapı kabul edilmiştir. Ayrıca maddeler tek faktöre yüklendiğinde açıklanan varyansın %29.24 olduğu görülmüştür. Son olarak .81 Cronbach Alfa ve .82 McDonald's omega olmak üzere ölçeğin güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Geçerlik ve güvenirlik analizlerine ilişkin Türkçe formu eklerde sunulmuştur. değerler tablo 2’de paylaşılmıştır. Ölçeğin

Tablo 2. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Hakkında Mitler Ölçeğine ait Betimleyici istatistikler ve açımlayıcı faktör analizi ve güvenirlik analizi sonuçları

	Faktör Yükleri	Madde Toplam Korelasyon	Madde Silindiğinde Cronbach α	Madde Silindiğinde McDonald's ω	Ortalama (SS)
Madde 11	.69	.55	.79	0.80	2.88 (1.82)
Madde 12	.65	.53	.79	0.81	2.02 (1.49)
Madde 7	.59	.48	.79	0.81	1.85 (1.59)
Madde 2	.59	.48	.79	0.81	2.12 (1.66)
Madde 3	.57	.48	.79	0.81	2.41 (1.99)
Madde 10	.56	.47	.80	0.81	2.01 (1.42)
Madde 6	.56	.45	.80	0.81	2.15 (1.61)
Madde 14	.56	.48	.79	0.81	3.44 (2.13)
Madde 15	.54	.44	.80	0.81	2.70 (2.02)
Madde 13	.53	.42	.80	0.81	2.01 (1.39)
Madde 5	.49	.42	.80	0.82	3.33 (2.22)
Madde 8	.48	.39	.80	0.82	2.07 (1.55)
Madde 1	.54	.37	.80	0.82	2.60 (2.21)
Madde 4	.36	.28	.81	0.82	3.31 (2.22)
Madde 9	.34	.26	.81	0.82	3.33 (2.41)
Açıklanan varyans	%29.24				
α	.81				
ω	.82				

3.3. Çalışmadaki değişkenlerin korelasyon değerleri ve kurulan regresyon modeline ilişkin analizler

Çalışmada yer verilen tüm değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için yürütülen Pearson korelasyon analizi tablo 3’te görülmektedir. Buna göre Kadına yönelik partner şiddeti hakkında mitlere duyulan inanç ve adil dünya inancı, düşmanca ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında olumlu; buna

karşılık şiddete maruz kalmış bir kadın hasta için adli süreç başlatmaya ilişkin niyet arasında olumsuz ilişki bulunmaktadır. Ayrıca çelişik duygulu cinsiyetçilik, adil dünya inancı ve düşmanca cinsiyetçilik ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur ($p < .01$).

Tablo 3. Çalışmadaki değişkenlere ait ortalama standart sapma ve korelasyon değerleri

	Ortalama ± Standart sapma	1	2	3	4	5
1. Mitlere duyulan inanç	38.22±14.65	1				
2. Adil dünya inancı	20.87±8.40	.18**	1			
3. Düşmanca cinsiyetçilik	29.18±12.92	.58**	.02	1		
4. Çelişik duygulu cinsiyetçilik	34.50±12.43	.39**	.17**	.45**	1	
5. Adli süreç başlatma niyeti	8.75±2.32	-.19**	.05	-.10	-.08	1

** p < .01, * p < .05

Katılımcıların bundan sonraki meslek yaşamları boyunca şiddete maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetlerine ilişkin yordayıcıları belirlemek amacıyla çoklu hiyerarşik regresyon modeli kurulmuştur. Kurulan regresyon modeli tablo 4'te görülmektedir. Modelde yalnızca partner şiddetine ilişkin mitlere duyulan inancın ($\beta = -.03$, $t = 2.62$, $p < .05$) anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir [$F(4-244) = 2.68$, $p < .05$]. Buna göre katılımcıların düşmanca ($\beta = .01$, $t = .03$, $p > .05$) ve çelişik ($\beta = -.01$, $t = -.03$, $p > .05$) duygulu cinsiyetçilik düzeyleri ve adil dünya inançları ($\beta = .02$, $t = .09$, $p > .05$) şiddete

maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetlerini yordamamaktadır. Öte taraftan katılımcıların kadına yönelik yakın partner şiddeti hakkında mitlere duydukları inanç azaldıkça meslek yaşamları boyunca şiddete maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetleri artmaktadır. Ayrıca katılımcıların meslek yaşamları boyunca şiddete maruz bırakılmış bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetlerindeki değişimin %4'ü yakın partner şiddetine ilişkin mitlere duyulan inanç değişkeni tarafından açıklanmaktadır.

Tablo 4. Şiddet gören kadın hasta için adli süreç başlatma niyetini yordayan değişkenlerin regresyon analizi sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	F	R ²
Sabit	9.54	.57		16.80	2.68**	.04**
Mitlere duyulan inanç	-.03	.01	-.21	2.62**		
Adil dünya inancı	.02	.02	.09	1.36		
Düşmanca cinsiyetçilik	.01	.02	.03	.42		
Çelişik duygulu cinsiyetçilik	-.01	.01	-.03	-.45		

*: $p < .001$. **: $p < .05$

4. Tartışma

Bu çalışmanın öncelikli amacı kadına yönelik partner şiddeti hakkında mitler ölçeğini Türkçe konuşan örneklemelere uyarlamaktır. Bunun için uygulanan analizler ölçüm aracının orijinal formuyla benzer geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini taşıdığını göstermiştir. Ayrıca mitlere inanmakla, adil dünya inancı, düşmanca cinsiyetçilik ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre; kişilerin kadına yönelik yakın partner şiddeti

hakkında mitlere duydukları inanç arttıkça adil dünya inancı, düşmanca ve çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyleri de artmaktadır. Bu bulgular ölçeğin geliştirildiği özgün çalışmayla tutarlılık göstermektedir (20). Bu çalışmada olduğu gibi özgün çalışmada da ölçekten alınan puanlar ve cinsiyetçilik arasında olumlu bir ilişki rapor edilmiştir.

Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Hakkında Mitler Ölçeğinin geliştirildiği özgün

çalışmanın sonuçlarından bir diğeri ise failin sorumluluğunu azaltmak ve mağduru suçlamanın ölçekten alınan yüksek puanlarla ilişkili olmasıdır. Bu çalışmada mağduru suçlamak ve failin sorumluluğuyla ilişkili veri toplanmamıştır. Bununla beraber katılımcılara genel adil dünya inancı ölçeği sunulmuştur. Adil dünya inancı kuramına göre insanlar, iyilerin mükâfatlandırıldığı buna karşılık kötülerin ise başına kötü şeyler geldiği bir dünyada yaşadıklarına inanmak isterler (27). Şaşmaz bir adalet sisteminin varlığına duyulan bu inanç kişilerin dünyayı daha öngörülebilir ve güvenli algılayabilmelerine hizmet etmektedir. Alan yazında adil dünya inancına ilişkin araştırma sonuçları incelendiğinde, adil bir dünyada yaşamaya ilişkin inanç arttıkça, mağduru suçlama ve bulunduğu durumdan onu mesul görme düzeyinde de artma olduğu görülmüştür (28) (Akgün, 2019). Bu bakımdan bu çalışmada kullanılan adil dünya inancı ölçümü dolaylı olarak failin sorumluluğuyla ilişkili görülebilir. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde, bu çalışmada fail sorumluluğuna ilişkin bulgular olmasa da adil dünya inancı ve kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlere duyulan inanç arasında olumlu ilişki bulunması özgün araştırma sonuçlarıyla tutarlılık olarak değerlendirilebilir.

Kadına yönelik partner şiddeti hakkında mitler ölçeğinin psikometrik özelliklerini incelemenin yanı sıra bu çalışmada partner şiddeti mağduru bir vaka için sağlık çalışanlarının adli süreç başlatma niyetlerini yordayan değişkenleri saptamak amaçlanmıştır. Yapılan analizler şiddet mağduru bir kadın hasta için adli süreç başlatma niyetini yalnızca kadına yönelik partner şiddeti hakkındaki mitlere duyulan inancın anlamlı olarak yordadığını göstermiştir. Sonuçlara göre cinsiyetçilik ve adil dünya inancı şiddet görmüş kadın vaka için adli süreç başlatma niyetini anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Oysa kadına yönelik şiddet alan yazınında adil dünya inancı ve cinsiyetçilik gibi değişkenler açıklama gücü bakımından yaygın olarak kabul edilen iki değişkendir. Bu sonuç, ölçeğin alan yazın için ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Sağlık çalışanları şiddet olaylarının raporlanması bakımından partner şiddeti vakalarında önemli bir role sahiptirler. Dolayısıyla sağlık çalışanlarının partner şiddeti görmüş kadın vakalara hizmet sunmaları konusunda hangi değişkenlerin rol oynadığını incelemek büyük önem taşımaktadır. Öte taraftan sağlık çalışanlarının sosyal sorunları bildirmeleri mesleki sorumluluklarıdır. Bu bakımdan bu sorumluluklarını yerine getirmek konusunda etkili olan faktörlerin araştırılması halk sağlığına olumlu etki edecektir.

Kadına yönelik partner şiddeti uluslar arası düzeyde bir sosyal problemdir. Bu süreçte katkıda bulunan tüm öğelere ilişkin bilgi üretmek partner şiddeti içerikli sorunlara çözüm önerileri geliştirebilmek için temel şart gibi görünmektedir. Bu bakımdan bu çalışma Türkçe konuşan örneklemelerde kadına yönelik yakın partner şiddeti çalışmalarında işe koşulacak yeni bir değişkeni alan yazına kazandırmıştır.

Çalışmanın en önemli eksiği olarak görülebilecek kısmı ise örneklemidir. Örneklem büyük kısmını kadınlar oluşturmaktadır. Öte taraftan yine örneklem yalnızca sağlık çalışanlarını içermektedir. Bu bakımdan sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Sağlık çalışanlarının yanı sıra kadına yönelik şiddet konusunda görev alan kolluk kuvvetleri, hukuki süreçlerde görev alan avukat, büro personeli, hâkim gibi meslek gruplarının da çalışmaya dâhil edilmesi elde edilen sonuçları zenginleştireceği gibi çalışma sonuçlarının genellenebilirlik düzeyine de katkıda bulunacaktır. Bu bakımdan sonraki araştırmalar için farklı örneklem gruplarıyla örneklem büyüklükleri artırılarak çalışmak önerilebilir. Öte taraftan daha fazla katılımcıya ulaşmakla ilgili zorluklar sebebiyle 249 kişiye ulaşıldıktan sonra veri toplama aşaması sonlandırılmıştır. Aynı sebeple çalışmaya doğrulayıcı faktör analizi ve test tekrar test uygulaması yapılmamıştır. Ayrıca bu çalışmada cinsiyetçilik ve adil dünya inancı gibi bireysel özellikler ele alınmıştır. Oysa şiddet mağdurlarıyla çalışan gruplar için güvenlik gibi durumsal değişkenler de büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan sonraki çalışmalarda sosyal

baskınlık yönelimi gibi bireysel özellikler ya da güvenlik gibi çalışma koşullarına atıfta bulunan durumsal değişkenleri araştırmaya dâhil etmek konuyla ilgili daha zengin bilgi üretmeye yardımcı olabilir. Tüm sınırlılıklara rağmen bu araştırma bilgimiz dahilinde Kadına Yönelik Partner Şiddeti Hakkındaki Mitlerin Kabulü Ölçeği'nin Türkçe formunun kullanıldığı ve psikometrik özelliklerinin incelendiği ilk çalışmadır. Bu bakımdan test tekrar test, doğrulayıcı faktör analizi gibi

ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin ileri uygulama sınırlılıklarını giderecek yeni çalışmalara ihtiyaç vardır.

5. Sonuç

Kadına Yönelik Partner Şiddeti Hakkındaki Mitlerin Kabulü Ölçeği Türkçe'de geçerli ve güvenilirlerdir. Sağlık çalışanlarında kadına yönelik şiddet hakkındaki mitlere inanma, adli bildirim yapmak gibi sorumlulukları gerçekleştirmeme eğilimi ile ilişkilidir.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. RESPECT women: Preventing violence against women. 2019 Geneva
2. Arthur, C., & Clark, R. Determinants of domestic violence: A cross-national study. *International Journal of Sociology of the family*. 2009; 35(2):147-167.
3. Furnham, A. Belief in a just world: Research progress over the past decade. *Personality and individual differences*. 2003;34(5):795-817.
4. Kristiansen, C., & Giuletti, R. Perceptions of wife abuse: effects of gender, attitudes toward women, and just World beliefs among college students. *Psychology of Women Quarterly*. 1990;14:177-189.
5. Eker T, Erdener E Tecavüze ilişkin kültürel mitler ve mitlerin kabul edilmesine etki eden faktörler. *Türk Psikoloji Yazıları*. 2011; 14(28):60 - 78.
6. Yılmaz Karaman İ. G., Yastıbaş, C., Altınöz, A. E., Örnek, İ. N., vd. Turkish Adaptation and Psychometric Properties of Nijmegen Gender Awareness in Medicine Scale: Assessment of Validity and Reliability. *Konuralp Medical Journal*. 2023;15(3):429-437.
7. Yılmaz Karaman, İ. G., Charlotte Perkins Gilman'ın "Sarı duvar kağıdı" öyküsünde mekan ve toplumsal cinsiyet. *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*. 2018;34-35: 65-83.
8. Özdemir, Ö. & Yılmaz, M. Sağlık Profesyonellerinin Cinsel Mitlere İnanma Durumlarının Belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2020; 4 (3):221-232.
9. Gölbaşı, Z., Evçılı, F., Eroglu, K., & Bırcan, H. Sexual myths scale (SMS): development, validity and reliability in Turkey. *Sexuality and Disability*. 2016; 34(1): 75-87.
10. The jamovi project jamovi. (Version 2.3) [Computer Software]. 2022 Retrieved from <https://www.jamovi.org>.
11. Kline, R. B. Principles and practice of structural equation modeling (2nd ed.). Guilford Press;2005.
12. Johnston R, Jones K, Manley D. Confounding and collinearity in regression analysis: a cautionary tale and an alternative procedure, illustrated by studies of British voting behaviour. *Qual Quant*. 2018;52(4):1957-1976.
13. McNeish, D. Thanks coefficient alpha, we'll take it from here. *Psychological Methods*. 2018;23(3): 412-433.
14. George, D., & Mallery, P. IBM SPSS Statistics 25 Step by Step 2018.
15. Flake JK, Davidson IJ, Wong O, Pek J. Construct validity and the validity of replication studies: A systematic review. *Am Psychol*. 2022 May-Jun;77(4):576-588.
16. Frost, M. H., Reeve, B. B., Liepa, A. M., Stauffer, J. W., Hays, R. D., & Mayo/FDA Patient-Reported Outcomes Consensus Meeting Group. What is sufficient evidence for the reliability and validity of patient-reported outcome measures?. *Value in health : the journal of the International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research*. 10 Suppl 2007; 2: S94-S105.
17. Uygur ÖF, Orhan FÖ, Uygur H, Kandeger A, Hursitoglu O. Psychometric properties of the Turkish version of the Anxiety and Preoccupation about Sleep Questionnaire in clinical and non-clinical samples. *Sleep Sci*. 2022a ;15(1):68-74.
18. Anthoine, E., Moret, L., Regnault, A., Sébille, V., & Hardouin, J. B. Sample size used to validate a scale: a review of publications on newly-developed patient reported outcomes measures. *Health and quality of life outcomes*. 2014;12: 176.
19. Uygur OF, Uygur H, Chung S, Ahmed O, Demiroz D, Aydın EF, Hursitoglu O. Validity and reliability of the Turkish version of the Glasgow Sleep Effort Scale. *Sleep Med*. 2022b;98:144-151

20. Megías, J. L., Toro-García, V., & Carretero-Dios, H. The Acceptance of Myths About Intimate Partner Violence Against Women (AMIVAW) Scale: Development and validation in Spanish and English. *Psychology of Women Quarterly*. 2018; 42(1): 44–61.
21. Sakallı Uğurlu N. Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2002;17: 47-58.
22. Danış, M. Z., Erkoç, B., Güç Çınar, E. & Usta, Ş. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Algısına Yönelik Bir Araştırma . *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*. 2020;10(20):138-151.
23. Göregenli, M. Şiddet, Kötü Muamele ve İşkenceye İlişkin Değerlendirmeler, Tutumlar ve Deneyimler. İşkencenin Önlenmesinde Hukukçuların Rolü Projesi Raporu. İzmir: İzmir Barosu Yayınları 2003.
24. Dalbert, C. The world is more just for me than generally: About the personal belief in a just world scale's validity. *Social Justice Research*. 1999;12, 79-98.
25. Kaiser, H.F. An index of factorial simplicity. *Psychometrika*. 1974;39:31-6.
26. Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., ve Tatham, R. L. *Multivariate data analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson University Press;2006.
27. Lerner, M. J. The justice motive in social behavior: Introduction. *Journal of Social Issues*. 1975;31:1–20.
28. Akgün, S. Adil Dünya İnancı ve Toplumsal Sonuçları. *OPUS International Journal of Society Researches*. 2019;4(20): 2227-2247.

Etik Bilgiler

Etik Kurul Onayı: Çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar no: 2023-13, Tarih: 20.09.2023).

Telif Hakkı Devir Formu: Tüm yazarlar tarafından Telif Hakkı Devir Formu imzalanmıştır.

Yazar Katkı Oranları: Konsept: GİYK. Veri Toplama veya İşleme: ETD, TG. Analiz veya Yorum: TG, GİYK. Literatür Taraması: ETD, TG, GİYK. Yazma: ETD, TG, GİYK.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.